

ZIDOV

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB
ILICA BROJ 21, III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRACAJU

PRETPLATA: GOD. 100 D. POLUGOD. 50. D.
ČETVRTGOD. 20 D. POJEDINI BROJ 2. D.

Mi i kongres

Ima već više od dvije nedjelje, što se u Zagrebu održala sjednica Saveznoga Odbora. Ta se je sjednica pozabavila raznim pitanjima, ali ono što bi nas ovde zanimalo, jest čitav niz rezolucija, koje se upućuju cijonističkoj javnosti i kongresu, a rade o pitanjima, što stoje usred žive diskusije cijonističke javnosti o »kongresnim problemima«. Iako su sjednice Saveznoga Odbora javne, ukoliko se ne bi naročito proglašile tajmina, ipak je oni institut, koji u zbijenjem krugu, kao neka oveća komisija, provodi raspravu pitanja, kojima se bavi, i stvara o njima zaključke uz posvema praktički ograničeno direktno sudjelovanje širih krugova naše cijonističke javnosti. Naredni kongres imat će da rješava životno pitanje Cijonističke Organizacije. Pod vodom kongresa stvorio je Savezni Odbor na posljednjoj svojoj sjednici niz zaključaka, u kojima ima radikalnih prijedloga o mnogočem važnom i vitalnom, niz rezolucija, što bitno zadiru u strukturu Cijonističke Organizacije i u položaj u cijonističkom pokretu. Ali do danas, kad su već protekle dvije nedjelje otkako su objelodanjeni ti zaključci — ti i takovi — nema u nas rezonance, diskusije o njihovoj sadržini i tendenci. Jedan od naših listova nije držao vrijednim (S. O. ili njegove zaključke?), da dosada nesamo ma i donekle uputi svoje čitatelje jednostavnim referatom o rezultatima konferencije Saveznog Odbora, nego je propustio da uopće bilježi tu sjednicu. Možda to ima da izrekne neki stav, ali činjenice posljednjih dana dokazuju neku zamrlost i tromost nesamo u idejnog nego i reelnom životu u našim cijonističkim redovima. Iako su dogadjaji kao proslave otvorenja universiteta unijeli mnogo pozitivnog raspoloženja u široke krugove židovstva, ipak je šekelska akcija nezgodno podbacila u svom rezultatu, a neki povjerenici i neke Mjesne Organizacije nisu štaviše još ni obračunali i ako je zaključni datum obračuna bio produljen i za vremena dovoljno puta objavljen. Nije suviše lijepa svjedodžba po intenzitet našega života i našega interesa ta činjenica, te su rezolucije, s kojima se jamačio neće slagati baš svaki cijonista u Jugoslaviji, ostale bez svakoga odboja kod pet hiljada šekelista.

Uredništvo Židova bilo je za vremena sa svoje strane započelo tretiranjem aktualnih problema 14. kongresa. Danas se može jasno konstatovati, da se krešivo ideološke borbe u sadašnjoj cijonističkoj javnosti nije dovoljno živo ogledalo i u našoj javnosti. Naša štampa, koja je u po-

sljednje vrijeme porasla za jedan novi list i koja je barometar idejnoga i stvarnoga intenziteta u našem židovskom i cijoničkom životu, pokazala je obzirom na rezoluciјe S. O., te u našim širim redovima zasada ne vlada živ interes za naš odnos prema važnim aktualnim pitanjima cijonističkoga pokreta. Ne valja sumnjati u to, ima li u nas toga interesa uopće, ali nije zgorega da se upozori na tromost našega života, koja se je pored ostalog očitovala ovom napomenutom zgodom.

A ako će o kongresnim pitanjima uz rijetke veoma rijetke izuzetke govoriti u stupcima te štampe samo oni, koji su silom svoga službenoga položaja zvani da ili puni, onda nitko ne će imati prava da se naknadno tuži, što će, recimo, naša delegacija na kongresu eventualno zastupati i braniti teze, s kojima se mnogi član naše organizacije ne bi mogao da složi. Ovakove su rekriminacije možda neprilične, ali je potrebno, da se jednem upozori na fakta, koja se ne smiju da mimoilaze.

J. Rosenberger.

Predlog zakona o verskim zajednicama i njihovim međusobnim odnosima

(Nastavak).

V. Verski i Državni Praznici i Svečanosti, Konfesijska Groblja.

Ovo poglavlje ima šest članova, od čl. 33. do čl. 38.

Naredjenja ovih članova posve su jasna.

Čl. 33. određuje, da ustanovljenje verskih praznika spada u nadležnost verskih organizacija.

To je tako jasno i prirodno, da se ne bi trebalo u jednom državnom zakonu napose istaći.

Drž. se vlast ne miješa u samo ustanovljenje verskih praznika, no jer se po čl. 4. niko ne može nagoniti, da svoje vjerojanje javno ispovjeda, ni da prisustvuje verskim aktima, obredima i svečanostima, logično je, da čl. 33. pridržaje državnoj vlasti prisilno ograničenje i obustavljenje javnoga rada u praznične dane.

Kad se niko ne može nagoniti da praznikuje na vjerske praznike svoje vjere, tada se pogotovo niko ne može nagoniti da svetkuje i ne radi u praznične dane vjeroispovijesti, kojoj ne pripada.

No da se ne omete služba Božja ili prolaz svečanog ophoda na praznične i svečane dane Ustavom usvojenih i zakonom priznatih vjera, određuje čl. 34. da se za vrijeme bogosluženja u blizini mje-

sta gdje se vrši služba Božja ili kuda prolazi svečani ophod, ne smiju vršiti takovi poslovi, kojima bi se svečanost smetala ili umanjivala.

Neliberalna je druga alineja čl. 34., po kojoj radi očuvanja vjerskoga mira i održavanja javnoga reda može vlast i zabraniti prelaz bogoslužnih ophoda u mjestima sa većinom stanovništva druge vjerosjepovnosti.

Način, kako će se na državne praznike i prilikom opće obaveznih državnih svečanosti, koje propisuje Zakon ili odredi Vlada, održati javne molitve, uređiti će dogovorno Ministar Vjera i nadležne duhovne vlasti.

U interkonfesionalnim školama ima se školski rad po mogućnosti tako raspoređiti, da se i djeci vjerskih manjina omogući vršenje dužnosti (t. j. vjerskih).

Član 38. identičan je § 3. zakona o vjeroispovjednim odnosima od 17. siječnja 1906., koji je u Hrvatskoj i Slavoniji i danas još na snazi, a odreduje, da nijedna vjerska zajednica ne može uskratiti na svom groblju mjesto za pristojan grob pokojniku, koji nije bio njezin vjere u dva slučaja:

1. ako bi se onaj imao da sahrani u postojećoj već porodičnoj grobnici ili

2. ako u području upravne općine, gdje je to lice preminulo ili gdje je nadjena lešina, nema posebnoga groblja za vjeru, kojoj je pokojnik pripadao.

VI. Veroispovest Dece.

Čl. 39. do čl. 43. govore o vjeroispovjeti djece.

Polazeći sa gledišta, da djeca u opće ne mogu biti beskonfesionalna, i da bez obzira na vjeru roditelja djeca moraju pripadati jednoj od Ustavom usvojenih ili zakonom priznatih vjera, predlog zakona diferencira djecu:

1. zakonitu i sa zakonitom djecom izjednačenom,

2. nezakonitu,

3. da li potječu iz braka roditelja jednakog vjere,

4. ili iz mješovitoga braka i

5. da li roditelji pripadaju kojoj od Ustavom usvojenih ili zakonom priznatih ili Ustavom neusvojenih i zakonom nepriznatih vjera.

Nezakonita djeca pripadaju Ustavom usvojenoj ili zakonom priznatoj vjeri maternoj (čl. 39. točka 2.).

Ne pripada li nezakonita mati ni jednoj od usvojenih ili priznatih vjera, odlučit će ona sama, kojoj će usvojenoj ili priznatoj vjeri djeca pripasti. (Čl. 41. t. 3.)

Ne će li mati da to odredi, rješava pitanje o vjerskoj pripadnosti djece stara-

teljski sudija po saslušanju bivših njihovih srodnika (čl. 41. t. 4.), u Hrvatskoj i Slavoniji dakle tutorske oblasti, odnosno u gradovima, gdje su uredjena, sirotinjska povjerenstva.

Nejasno je, što predlog zakona misli pod saslušanjem »bivših« srodnika. Riječ bivših mogla bi se izostaviti, a da samo naredjenje ne bi ništa štetovalo.

Predlog zakona ne veli ništa o tome, da li starateljski sudija odlučuje konačno i izvršno, ali ne veli ništa ni o tome, da li protiv njegovog rješenja ima žalbe i komu pripada pravo žalbe.

Budući da po vanparničnom postupniku, koji važi za Hrvatsku i Slavoniju, i u vanparničnim stvarima nezadovoljnoj stranci protiv odluka prve instance pripada pravo bilo predstavke na istog suca, bilo pravo utoka na viši sud, bilo bi poželjno, da i protiv rješenja starateljskog sudije po čl. 41. t. 3. bude izričito dopušteno pravo žalenja na višu instancu.

Nahodima i djeci, kojoj se roditelji ne znaju, odredit će koju Ustavom usvojenu ili zakonom priznatu vjeru onaj, koji se primi za njihova besplatna hranitelja. Inače pripadaju takova djece onoj usvojenoj ili priznatoj vjeri, kojoj pripada većina stanovništva u mjestu, gdje su nadjena. (Čl. 42.)

Kad se osnova zakona postavila na stajalište obligatornog vjerskog odgoja, nije se kod djece, kojima se ne znaju roditelji, moglo naći sretnije rješenje.

Zakonita i sa zakonitom izjednačena djece roditelja, ako su oba roditelja iste Ustavom usvojene ili zakonom priznate vjere, slijede vjeru svojih roditelja. (Čl. 39. t. 1.)

U mješovitom braku rodjena dječa slijede, ako su muška, usvojenu ili priznatu vjeru očevu, a ženska usvojenu ili priznatu vjeru materinu.

Ali roditelji mogu sporazumno da odrede vjersku pripadnost i obratno, a mogu i da ugovore, da sva dječa pripadaju usvojenoj ili priznatoj vjeri oca ili majke, čl. 40.

Dječa roditelja, koji nisu sljedbenici jedne od Ustavom usvojenih ili zakonom priznatih vjera pripadaju jednoj od vjera usvojenih ili priznatih. (Čl. 41. al. 1.)

O tome imaju sporazumno odlučiti roditelji, a ako se ne mogu sporazumjeti, odlučuje o vjerskoj pripadnosti muške djece otac, a ženske djece mati, čl. 41., al. 3.

Ako pak takovi roditelji neće da odrede pripadnost svoje djece kojoj od usvojenih ili priznatih vjera, rješava pitanje o vjerskoj pripadnosti djece starateljski sudija po saslušanju bivših njihovih srodnika, čl. 41., al. 4.

Što je ranije rečeno kod nezakonite djece, trebalo bi i ovdje primjenjivati, a pogotovo bi trebalo roditeljima dati pravo žalbe na viši sud.

Ako samo jedan od roditelja u mješovitom braku ne pripada usvojenoj ili priznatoj vjeri, onda će sva dječa slijediti vjeru onoga roditelja, koji pripada vjeri usvojenoj ili priznatoj. (Čl. 41., al. 2.)

Po citiranim naredjenjima zakonito odredjena vjeroispovijest ne može se u pravilu mijenjati do navršene 18. godine, čl. 42., al. 1. (Pošlije navršene 18. godine može svaki iz vjere, kojoj pripada da istu-

pi i da predje ili ne predje u koju usvojenu ili priznatu vjeru, čl. 44.)

Izuzimaju se od pravila čl. 42., al. 1.: a) lica, koja su po zakonu ovlaštena, da odlučuju o vjeroispovijesti djece (gore čl. 36.—42.), mogu djetetu do navršene sedme godine u zakonitim granicama promjeniti vjeru,

b) kad otac i mati ili kad nezakonita mati, ili oboje zakonskih roditelja promjeni svoju dotadanju vjeru, postupa se sa dječem ispod sedam godjina, kao da su poslije rodjena,

c) sa pozakonjenom dječom, koja nisu navršila sedmu godinu, postupa se kao da su rodjena u zakonitom braku,

g) u slučajevima izuzetnim i osobitog obzira vrijednim može starateljski sudija na molbu roditelja, tutora ili drugih lica, kojima pripada pravo uzgoja, dopustiti djeci da i nakon navršene sedme, a prije navršene 18. godine, mogu biti prevedena u drugu Ustavom usvojenu ili zakonom priznatu vjeru.

VII. Istupanje iz vjere i prelaženje u drugu vjeru.

U sedam članova (čl. 44.—50.) govori predlog zakona o istupanju iz vjere, prelaženju u drugu vjeru i o modalitetama, pod kojima treba da se takav akt izvrši.

Osnovni je princip, da takovo istupanje te prelaženje ili neprelaženje mora izvršiti iz slobodne odluke djetičnoga lica.

Izričito je zabranjeno nagoniti, mamiti i nagovarati koga ma na koji način, da istupi iz koje Ustavom usvojene, ili zakonom priznate vjeru ili da iz jedne usvojene ili priznate vjeru predje na koju drugu vjeru. (Čl. 45., al. 1.)

Koliko ne bi time počinio teže kažnivo djelo, kaznit će se krivac zatvorom do tri mjeseca, a ako je svećenik u javnoj vjerskoj službi i do šest mjeseci. (Čl. 45., al. 2.)

Nakon navršene 18. godine može svaki, da po svojoj slobodnoj odluci istupi iz vjere, kojoj pripada i da predje ili ne predje u koju od Ustavom usvojenih i zakonom priznatih ili neusvojenih i nepriznatih vjera. (Čl. 44.)

Za pravnu valjanost istupanja iz vjere potrebno je svoju odluku o tome prijaviti nadležnoj administrativnoj vlasti, a želi li uz to da predje u koju Ustavom usvojenu ili zakonom priznatu vjeru, potrebno je, da svoju odluku prijavi nadležnom svećeniku one vjere, u koju želi da predje.

Jedna i druga prijava može se podnijeti ili lično ili po punomoćniku bilo usmeno zapisničkom izjavom, bilo pismeno propisno ovjerenom predstavkom. (Čl. 46.)

Radi evidencije istupanja iz vjere i eventualnog prelaza u drugu, dužna je administrativna vlast o istupanju, a svećenik, koji je novog člana primio o vjerskom prelazu izvestiti matični ured kod kojega je upisano rođenje odnosno i vjenčanje lica, koje je istupilo, odnosno prešlo, a uz to obavješće administrativnu vlast i nadležnog svećenika ostavljene vjere, ako onaj nije voditelj matice rodjene i vjenčane. (Čl. 47.)

Tko na propisani način t. j. prema propisima ovog zakona istupi iz jedne vjere, u gradjansko-pravnom pogledu ne vežu ga načela i propisi ostavljene vjere. (Čl. 48.)

Onaj pak, koji istupi iz koje vjere, a ne

predje u koju Ustavom usvojenu ili zakonom priznatu vjeru, dužan je:

a) da do konca treće kalendarske godine iza istupa podmiruje sve redovite vjerske prinose ostavljene vjere, no ne u većem iznosu nego što ga je platio u godini istupa,

b) da podmiri i sve one vanredne vjerske prinose, na koje je bio pravnovaljano obvezan prije istupa.

Za slučaj te bi se imuštvene prilike takvoga lica pogoršale, može zahtjevati, da mu se prinosi za ostavljenu vjeru, a koji se odmjeruju prema imovini obvezanikovoj, srazmjerne snize, kao da nije istupilo. (Čl. 49.)

Vjersko pripadanje tudi državljanu prosudjuje se po pravu njihova zavičaja.

Za način istupanja iz vjere i prelaza u drugu vrijede i za tudi državljane u području naše kraljevine propisi ovog zakona.

Jedino ako bi tudi državljanin htio da predje na vjeru, koja u našoj kraljevini nije Ustavom usvojena ili zakonom priznata, ili koja nije kod nas organizovana, ima tu svoju nakanu da izjaví kod administrativne vlasti.

Organizacija židovske vjerske zajednice ne poznaje ni u kojem obliku misijonarstva i ne bavi se proselitizmom.

Sankcija naredjenja čl. 45. jedva će kad stići kojega Židova.

No sa gledišta slobodoumlja citirano naredjenje u preopćenitoj stilizaciji ide predaleko.

Trebalo bi konkretizirati one čine, koji će dati učin kažnjivoga djela po čl. 45., da se izbjegne kojekakim nepravdama. No to spada više na pravnike nego na vjerske organizacije.

Potpunu i neograničenu samosvojnost zadobiva pravni subjekt sa navršenom 21. godinom.

Ne uvidjamo pravnog razloga, za što se za istup iz vjere smatra dovoljnim navršena 18. godina.

Iako ima pojedinaca, koji i sa 18. godinom pokazuju potpunu zrelost, prospekt ipak pokazuje, da se životna zrelost stiče tek iskustvom u životnoj borbi, a ta počima tek nakon 18. godine.

Za prosudjenje tako delikatnog pitanja, kao što je istup iz jedne vjerske zajednice ili prelaz u drugu, ište se u jednu ruku poznavanje svih za to odlučnih momenata i duboko shvatanje ciljeva i zadataka one organizacije, što ju je jedna vjerska zajednica stvorila.

Sa 18. godinom jedva će se koji moći pohvaliti, da je stekao takovo poznavanje i shvatanje, te bi mogao po slobodnoj svojoj rasudi stvoriti slobodnu odluku.

Razumije se, da je vrlo teško ovakovo intelektualno stanje vezati uz stanovitu starost, tek mi se čini, da bi u tome pogledu trebalo upored sa gradjansko-pravnom punoljetnošću vezati pravo istupa iz jedne vjerske zajednice ili pravo prelaza u drugu uz gradjansko-pravnu punoljetnost.

Do stečene punoljetnosti otac kao glava punoljetnosti ima u granicama zakona svu vlast nad dječom. Za slučaj njegove smrti zamjenjuje ga tutor.

Iako ni zbog česa drugoga, već iz sa-

mog onog razloga očinske odnosno tutor-ske vlasti trebalo bi u čl. 44. ustanovljenu granicu od navršene 18. proširiti do na-vršene 21. godine.

Jednako neopravdano mi se čini, što se kod istupa ili prelaza posve eliminira posavjetovanje sa dušobrižnikom.

Akt istupa ili prelaza treba da bude plod duboko osjećanog uvjerenja, a ne posljedak časovitog hira, momentane zlovolje.

U intimnom razgovoru sa dušobrižnikom lako će se ustanoviti pravo duševno stanje.

I zato bih bio za postupak, koji je i do sada važio u Hrvatskoj i Slavoniji, t. j. da svaki ima svoju odluku lično saopćiti svom nadležnom dušobrižniku i ako ustraje kod svoje odluke, od njega preuzeti uvjerenje, da je svoj istup ili prelaz njavio.

Sa tom svjedodžbom morao bi dotičnik svoju odluku lično prijaviti administrativnoj vlasti, koja će po sačinjenom zapisniku izdati uvjerenje o formalnom istupu.

Čl. 49. obvezuje svakoga za tri godine na redovite vjerske prinose i na podmirenje vanrednih prinosa, na koje je bio obvezan prije istupa, ako ne predje u koju Ustavom usvojenu ili zakonom priznatu vjeru.

Argumento a contrario slijedi, ako predje u koju Ustavom usvojenu ili zakonom priznatu vjeru, rješava se svake dužnosti na vjerske prinose.

Svaka vjerska zajednica, koja autonomno godišnjim proračunom određuje i svoje potrebe i svoje pokriće mogla bi doći u tešku finansijsku situaciju, ako bi recimo za vrijeme godišnjeg budžeta istupio veći broj njenih članova i prelazio na koju Ustavom usvojenu ili zakonom priznatu vjeru.

U takom slučaju moralo bi se takođe obvezati, da za cijelu godinu, bez obzira na čas istupa, podmiri one prinose, na koje je pravносnažno oporezovan.

Čl. 50. bazira na principijama internacionalnog privatnog prava.

(Nastavit će se.)

Kongres u Beču i Keren Kajemet

Broj »Unser Fonds-a«, biltena Keren Kajemeta za mjesec juni, donosi na uvodnom mjestu članak pod naslovom: »Kongres i mi — Mi i kongres».

Mi taj članak donekle prerađen donosimo ovdje zbog važnosti problema, kojima se bavi.

Cetrtnaesti cijonistički kongres morat će se pozabaviti pitanjima, koja se tiču Keren Kajemeta i od ispravnoga rješenja kojih uvelike ovisi buduća djelatnost i značaj Keren Kajemeta. To su pitanja o radu i kompleksu zadaća KKL, a i pitanja, koja govore o njegovoj strukturi i organizaciji. Ne će biti zgorega, da se ukratko naznače glavni problemi, koji će vjerojatno da igraju ulogu u vijećanjima kongresa u stvari Keren Kajemeta.

Tako zvana cetvrta alija i sva diskusija o njoj u vezi sa pojmom zemljische špekulacije istakli su svu zamašnost i iznijeli jasno bit problema o zemljisnoj politici u Erec Jisraelu. U ovoj je etapi te cetvrte alije postalo to pitanje gorućim.

Radit će se o tom, da li Cijonistička Organizacija može da nadje sredstva i puteva, kojima će svladati pogibao, koja rezultira odatle, što nesamo gradsko nego i poljoprivredno zemljište u Erec Jisraelu u sve jačem stepenu prelazi u židovski privatni posjed, a da nema zasada nikakovih garantnih zaštita protiv kapitalističkih izraslih, porasta cijena, zemljische spekulacije, neurednoga naseljivanja itd. Kao jedino sredstvo dolazi u glavno u obzir nacionalizacija što je moguće većih površina zemljišta. Kongres će morati da odluči, što se može učiniti, da se što jačim proširenjem zemljisnoga posjeda Keren Kajemeta stvore garancije za zdravu židovsku zemljisnu politiku u Erec Jisraelu, koja jedina podaje sigurnost harmoničnoj izgradnji židovske domaje pod nacionalnim i socijalnim aspektom.

Time postaje akutnim i pitanje, da li i ukoliko treba da se KKL kod svojih kupnja koncentriša na poljoprivredno tlo ili da i kupnjama većih zemljisnih kompleksa na periferiji gradova stekne utjecaj na regulaciju tržišta gradskoga zemljišta. Vanredna nestaćica stanova, horentni porast stanarine u ovo nekoliko većih gradova Palestine i goruća nužda, da se radnički i malogradjanski krugovi stalno nasele, kako ne bi postali fluktuirajućim elementima, traže, da se ovom pitanju posveti naročita pažnja i ozbiljan studij. Kongres će biti zvan, da na obadvim područjima stvari odlučne zaključke, koji će biti mjerodavni za dalji razvitak KKL u naredno vrijeme.

Američki cijonisti baveći se pitanjem finansija obnovnoga rada uopće tretirali su i probleme, koji živo zadiru u osnovnu strukturu Keren Kajemeta. U njihovim su se krugovima rodili prijedlozi, koji traže, da se sredstva KKL upotrebe za kupnju zemljišta samo utoliko, ukoliko će Keren Hajesod moći da dade sredstva za kolonizaciju toga tla. Obzirom na činjenicu, da se primici Keren Hajesoda za posljednjih godina nisu bili dovoljno uvećani, postoji bojazan, da on ne će moći da ispunji ni tekuće aktuelne zadatke, a kako li da preuzme nove velike kolonizacione zadaće, koje će automatski rezultirati iz kupnje daljih većih kompleksa zemljišta po KKL. Zbog toga bi trebalo, da se dio novca Keren Kajemeta upotrebi za kolonizacione zadatke, a sve to bi išlo na štetu kupnje zemljišta. Uočimo li, da KKL velik dio svoga budžeta već izdaje za sanaciju i amelioraciju tla, koje je kupio (isušenje močvara, uvodjenje vodovoda itd.), pa ako uzmemo u obzir velike materijalne obvezе, koje će KKL imati da namiruje zbog već obavljene kupnje zemljišta i u narednim godinama i koje već daleko prekoračuju vjerojatne primitke u idućoj godini, bit će jasno, da opterećenje KKL izdacima za kolonizaciju mora da zaprijeći svaku dalju kupnju zemljišta. Ovakav bi postupak bio vanredno opasan. Jasno je, da bi tendenca prije trebala da ide protivnim smjerom: da se provodi što jača koncentracija KKL samo na kupnju zemljišta i da se KKL oslobođi svakoga drugoga kolonizacionoga rada. Pitanje, kako da se u tom slučaju riješe potrebe i zadaci kolonizacije, jest problem za se, koji bi mogao Keren Hajesod eventualno da riješi isto onako, kao što je KKL umio, da u posljednjim godinama

domogne tako enormno poraslim zahtjevima kupnje zemljišta: znatnim i odlučnim porastom primitaka.

U vezi s ovim prijedlozima iz Amerike o upotrebi novca KKL za kolonizaciju javile su se i ideje javno iznesene (Vidi sedam točaka Louisa Lipskoga), da se uvede reforma u upravu i namicanje novaca za KKL. Jedan prijedlog ide ovdje za tim, da se utjecaj Egzekutive i kongresa tako poveća, da se KKL stavi u budžet kongresa, a to će reći da se odluka o upotrebi novca predaje nesamo direktoriju nego i kongresu. Jasno je, da se ovaj prijedlog mora da raspravi samo u vezi sa onim ranije iznesenim. Egzekutiva imade i sada utjecaj na odluke i rad KKL, ona može protiv svakoga zaključka uložiti veto preko svoga člana, koji je i član direktorija KKL, ili preko kojega od dvojice governora. Ako kongres odbije prijedlog da se novac KKL upotrebni i za kolonizaciju, bit će to više neprilично — a neprilично je svakako — da kongres kao javna uredba javno iznosi program kupnje zemljišta. Jer ako bude kongres raspravlja o budžetu KKL kao što to čini obzirom na KH — a prema prijedlogu iz Amerike, trebalo bi nota bene fondove i sjediniti — morat će da govori o upotrebi novca, dakle o kolonizaciji i kupnji zemljišta. Namjeravane kupnje zemljišta ne valja javno diskutirati, jer to može loše da djeluje ondje, gdje se cijene mjeruju ostalim ravnaju i prema raspoloženju kupača. Kongres može a i treba i prema današnjoj strukturi i organizaciji KKL odlučiti smjernice zemljisne politike, da klesi i zemljisnih kupnja. KKL osjeća potrebu da odstrani konfuziju i kaos, koje vlada na tom području više nego itko drugi, pa je zbog toga izradio organizacioni program, koji predviđa sjedinjenje smjernica, koje bi trebale da budu mjerodavne za sve institucije u Erec Jisraelu, koje se bave zemljisnom i kolonizacionom politikom i taj će program biti predložen kongresu, da ga raspravi i da o njemu stvari zaključak. Prihvati li kongres te prijedloge KKL, postići će se uvelike ono, što se može da traži zbog jedinstva u cijonističkoj zemljisnoj i kolonizacionoj politici.

Na kraju traže američki prijedlozi sjedinjavanje sabirnoga rada Keren Kajemeta i Keren Hajesoda. Vrijedno je spomena, da ovi prijedlozi dolaze iz zemlje, u kojoj se razvijat KKL nalazi na relativno niskom nivou. Svuda se je, gdje je KKL proživio u poslednjim dvim godinama velik i uspiešan razvitak, pokazalo, da sabiranje za KH nije nesamo štetovalo zbog rada za KKL, nego da je rasploženje stvoreno propagandom za nj kojistilo i Keren Hajesodu. Ne valja da se brišu granice izmedju dva fonda, ako to ne donosi koristi nego štete i ako se je KKL dosada toliko uspiešno afirmirao, a bez štete za KH. Pokazalo se, da je odatle, što se nijesu mješale metode obavljaju fondova, izrasla korist, odlučan prilog velikom uspjehu propagande KKL u vremenu iza posljednjega kongresa.

Posvema je druga stvar sjedinjenje financijske propagande, koja se ne bi trebala da sastoji u stapanju aparata, nego u uredjenju jedinstvene centrale, koja bi morala da odredi odnos i granice izmedju propagande svih cijonističkih institucija,

a ne samo između propagande dvaju fondova. I u tom je smislu KKL izradio posvema odredjene prijedloge, koje će predati kongresu.

Sva se ta pitanja tiču utjecaja kongresa na KKL. A kako da sam KKL u ovim pitanjima djeluje na kongres? U prvom redu je važno i odlučno, da KKL pokaže i dokaze što doličniju veličinu svoga uspjeha, da pokaže koliko židovski narod prijala uza nj. KKL zbog toga apelira na sve svoje prijatelje i saradnike da nastoje, kako bi se kongresu objavio rezultat, koji će imponirati. Ovakav bi rezultat bio broj od četvrt milijuna funti do kongresa. Od kongresa nas dođuše dijeli tek nekoliko nedjelja, ali u ovaj čas ne dostaje do te svote 70.000 funti. To dako nije mnogo, ako s većim akcijom predamo kongresu pozdrav, djelo KKL. Ako sva povjerenštva provedu zaostala praznjenja škrabica i ako iznova provedu praznjenje svih škrabica još prije kongresa, pa akouzna stoje, da se svi unišli primici što prije doznaće, i svi se povjerenici do kraja potruđe, da izvedu sve konzekvene ovih zahjeva — onda će se do kongresa dostići svota, koja bi iznosila ili posvema ili približno četvrt milijuna funti.

A to bi bio argument, koji bi s nagom svoje uvjerljivosti natkrilio sve, što bi se inače moglo da iznese.

Iz židovskog i cijonističkog svijeta

Weizmann o proširenju Jewish Agency. Glavni organ Hitahduta u Poljskoj »Volk und Land« domio je ovih dana jednu izjavu Weizmanna o proširenju Jewish Agency. Ova je vijest u listu »Volk und Land« stampana doslovno ovako:

Glavni Ured Hitahduta moli nas, da objavimo ovu važnu izjavu koju je dr. Weizmann dao u Tel Avivu poznatoj konferenci svih (? ured. židova) centralnih komiteja cijonističkih saveza.

Prof. Weizmann izjavio je, da će se bez obzira na prihvatanje osnovnih uvjeta za planirano proširenje Jewish Agency (50 procenata napravni pedeset, predsjednik Cijonističke Organizacije je predsjednik Agency) po svoj prilici proširenje moći provesti tek i za dve godine i da će do toga vremena ući u Agency i zastupnici židovskih radnika u Americi.

Na upit gospodina Kaplana o daljoj sudbini točaka, koje je na posljednjoj sjednici Akcijonoga Komiteja predložila Hitahdut i koje je prihvatala Egzekutiva kao uvjet za proširenje Agency, odgovorio je prof. Weizmann, da ovi zahtjevi, koji uz ostale čine osnovicu našega kolonizacionoga rada u Erec Jisraelu, ne će na pravnoj strani naići na opoziciju.

Gospodin Kaplan opetovao je svoje pitanje a dr. Weizmann mu je definitivno odgovorio, da će spomenuti uvjeti biti primljeni u statut, koji će predložiti Cijonistička Organizacija o Jewish Agency.

Pregovori između Cijonističke Organizacije i Agude o palestinskom zakonu o uređenju općina. Dne 1. jula održala se je u Beču ranije najavljen konferencija između cijonističkih zastupnika nadrabina dr. Chajesa, rabina Jakoba Friedmanna (Mizrahi) i Mejuhasa (Vaad Leumi) i zastupnika Agude dr. Pinkas Kohna, Mósesa Blaua (Palestina)

i Jakoba Rosenheima. Raspravljalo se je o mogućnosti sporazuma u stvari palestinskoga zakona o općinama. Nakon opširne diskusije iznešeni su nacrti, koji određuju granicu koncesija, što bi ih u interesu sporazuma mogla da doprinese svaka stranica.

Zastupnici obadviju stranaka izvestiti će svoje korporacije u smislu doskorašnjega nastavka pregovora pa pridržavaju za njih slobodu odluke.

Delegati Amerike na 14. kongresu. Cijonistička Organizacija u Udrženim Državama Sjeverne Amerike izaslat će na temelju rezultata školske akcije 42 delegata na 14. cijonistički kongres. Prema informacijama berlinske »Zionistische Korrespondenz« nalazi se medju ovim delegatima i rabin Stephen Wise.

Sokolov o značenju deklaracije poljske vlade. U razgovoru sa dopisnikom varšavskog lista »Hajnt« izrekao je Sokolov svoje naročito zadovoljstvo obzirom na deklaraciju poljske vlade. On je izjavio da se je korespondencija o toj deklaraciji vodila već mjesecima sve od otvorenja hebrejskoga univerziteta u Jeruzolimu. Sokolov je takođe već ranije poznavao tekst deklaracije i izjavio, da se s takovim tekstrom slaže. Činjenica, da Poljska priznaje Balfurovu deklaraciju i cijonističku nastojanja u Palestini jest predobjava legalizacije Cijonističke Organizacije u Poljskoj. Većko značenje stiče će ta deklaracija na internacionalnom području. Treba znati, da je Poljska član Saveza Naroda i da svaka potpora na tom terenu imade za nas velik značaj.

»Hajnt« podvlači tom prilikom ponovno činjenicu, da — a to se vidi i na temelju izjava Sokolova — objavljenje ove deklaracije ne stoji ni u kakvoj vezi sa pregovorima o poljsko-židovskom sporazumu, koji su se vodili u isto vrijeme i koji su takođe poznato uspešno završeni. Razne novine upozoravaju, da tom deklaracijom Poljska prvi put govori o »židovskom narodu«, a dosada je uvijek običavala da židovstvo shvaća i tretira tek kao »vjersku zajednicu«.

Nakon poljsko-židovskoga sporazuma.

Izgradnja razorenih sinagoga i židovskih škola u Poljskoj. Budžetna komisija poljskoga sejma jednoglasno je prihvatile predloženu rezoluciju zastupnika Federbuscha, u kojoj se poziva vlada da kod akcije izgradnje i popravaka ratnih šteta uzme u obzir i u ratu razorene sinagoge i židovske škole. Rezolucija je prihvaćena jednoglasno, jer su poljski zastupnici obzirom na poljsko-židovski sporazum glasali za tu rezoluciju.

Židovski učiteljski seminar u Vilni dobio pravo javnosti. Poljski ministar za prosvjetu podao je židovskom učiteljskom seminaru u Vilni pravo javnosti. Ovo je prvi slučaj, što poljska vlada podaje pravo javnosti jednom zavodu, u kojem je nastavni jezik židovski. Ovaj se akt u političkim krugovima smatra posljedicom židovsko-poljskoga sporazuma.

Zanimivi proces zbog škrabice Keren Kajemet u Lublinu. Za svakoga je židova časno imade i u svom stanu škrabici Keren Kajemeta. Pred nekoliko mjeseci konfiscirala je policijska vlast u Lublinu u nekim stanovima škrabice Keren Kajemeta, a posjednici škrabica bili su kažnjeni globama. Oglobljeni židovski građani pritužili su se nadležnim oblastima i započeli sudbeni proces u toj stvari. Prva rasprava održana je prošle nedjelje, pa je završila oslobođenjem kažnjениh. Sudac je u motivaciji rješenja rekao medju ostalim: »Nikome ne pripada pravo, da u stanu pljeni škrabici. Za svakoga je židova časno, imade li škrabici svoga narodnoga fonda.« Ova se motivacija uvelike dojmila prisutne židovske i nežidovske publike. Policijska oblast je upućena, da posjednicima vrati zaplijenjene škrabice.

Broj škrabica Keren Kajemet. Krajem maja 1925. bilo je u čitavom svijetu podijeljeno oko 800 hiljada škrabica Keren Kajemeta, 600.000 dakle više nego u prošloj godini. Očekuje se na temelju zahtjeva saradnika Keren Kajemeta, da će donkora biti podijeljeno jedan milijun škrabica.

Zaključak konference američkih cijonista o kontingenču za Keren Kajemet. Godišnja konferencija američkih cijonista, koja se je održala od 28. do 30. juna zaključila je, da se u narednim mjesecima novembru i decembru priredi naročita kampanja za Keren Kajemet, koja ima da namakne 500.000 dolara.

Doprinosi za Keren Kajemet u mjesecu junu dostižu prosječni mjesecni doprinos od više nego 20.000 funti. Iako u mjesecu junu običavaju doprinosi biti manjima nego u ranijim mjesecima ipak je mjesec jun u ove godine dostigao prosječni mjesecni doprinos, koji prekoračuje svotu od vadeset hiljada funti. U tom je mjesecu ušlo tačno iskazano svega 20.189 funti. Primici u istom mjesecu prošle godine iznosili su samo 12.193 funti (ne ubrojivši amo 5000 funti, koje je obligatno doprinio Keren Hajesod, pa ovogodišnje povišenje iznosi 66 posto).

U glavnome doprinije su za prvi deget mjeseci ove godine do svršetka juna, ove zemlje na ime kontingenta (brojevi u zgradi znače doprinos za isto vrijeme prošle godine): Poljska LE 47.706 (LE 6.610); Sjeverna Amerika LE 33.894 (27.402); Njemačka LE 15.956 (8890); Velika Britanija LE 12.927 (8233); Rumunjska LE 11.233 (5644); Čehoslovačka LE 6205 (5065); Južna Škotska LE 9547 (4690); Erec Jisrael 5626 (2940); Litva LE 5493 (2376).

Borba Huseina, bivšeg kralja od Hedžasa protiv židovske narodne domaje. Izvjestitelj berlinskog lista »Vossische Zeitung« za prednji orient dr. Weisel pojetio je nakon pustolovna puta nekadanjega kralja od Hedžasa Huseina u njegovu utocištu u Akabi, tih prije toga što je Husein zapovijed Engleza, da ostavi to mjesto.

Dr. Weisel ovako crta svoje dojmove, koji je u njemu pobudila osoba Huseina:

»Godinu dana pred tim bio sam gostom kralja, koji se upravo tada dao proglašiti kalifom. Kako li me je ponosan i siguran pobjede upitao: »Pa tko drugi da bude kalifom, nego ja? Koji je muslimanski knez osim mene još posve neovisan o inostranstvu?« I danas opet sjedim do njega. I njemu nije od sve moći ništa preostalo do malih putničkih gradova Maan i Akaba i malena jahta tu napolju na modrim valovima zaliva. A i taj ostatak moći pripada mu tek do prekosutra, njemu kalifu, koji 200 dana . . . Pogledah ga. Njegov je lijepi obraz postao blije i upao, ruke besnažne, glas, u kojem su kad mi je govorio, često drhtale suze, satrt mu je. Stari muž, koji je do pred godinu dana mogao nekoliko dana bez prekida sjediti u sedlu, postao je starac.«

Dr. Weisel završuje svoj izvještaj: »Husein se odvazio na veliku igru, kad je otklonivši priznanje Balfurove deklaracije učinio borbu protiv židovske narodne domaje u Palestini ključem svoje politike protiv Engleske. Sebe je držao jačim, židove slabijim, a Engleze kratkovidnijim, nego što jesu. Tako je izgubio svoju igru.«

Iz Palestine

4000 imigranata u mjesecu junu. »Jewish Times« u Londonu donosi brzojav svoga dopisnika iz Jeruzolima, da je u mjesecu junu ušlo u Palestinu 4000 useljenika. Ovo je dosada najveći broj mješevne imigracije u Palestini. Wiener Morgenzeitung javlja štaviše, da je u junu ušlo u Palestinu 4200 imigranata. Sve do mjeseca junu nosio je rekord useljenja mjesec mart ove godine, kad je u Palestini ušlo nešto preko 3000 useljenika, da se ovdje stalno nasele.

Oproštajni manifest sir Herberta Samuelu. Sir Herbert Samuel upravio je prije svoga odlaska (dne 30. juna) iz Palestine manifest na palestinsko pučanstvo, u kojem se zahvaljuje za sklonost i simpatije iskazane njemu i njegovoj gospodjiji, pa onda kaže: »Najzbiljnije sam nastao, da održim obećanje, dano pred pet godina Njegovom Veličanstvu kralju Đordju V., da će u mojoj upravi vladati absolutna nepartaičnost i respektovanje prava svake rase i religije. Zemlja raste i uspijeva u poljoprivredi i industriji, a i trgovina cvate. Pučanstvo se uvećaje; postoji višak primitaka nad izdacima u iznosu od LE 600.000, javna je sigurnost uredjena, malarična je epidemija svlada, otvoreno je 200 novih škola, više nego ranije postoji harmonija između vjerskih

Dužnost je svakog Židova, da bilo darivanjem ili sabirnim radom učestvuje u Herzlovoj akciji!

Odazovite se pozivu sabirača i činom dokažite Vaše štovanje prema velikom vodji!

Tražite svagdje i od svakoga Židova Herzl-diplomu!

zajednica unutar pučanstva zemlje. Pošto sam izvršio svoj nalog pa vraćam moju misiju, molim za blagostanje Palestine u budućnosti, za duh zajedničarstva u pučanstvu te zemlje i za snagu njenoga duhovnoga utjecaja na cijelo svijet.

Dolazak lorda Plumera u Palestinu. Prema informacijama palestinskog lista »Haarec« stiće će novi Vrhovni Komesar maršal lord Plumer u Palestinu ranije nego što se je to bilo javilo. On treba prema tim informacijama da stigne u Palestinu već dne 18. jula. I londonski list »Jewish Chronicle« donosi istu ovu vijest.

Nastaviti će se politika Herberta Samuela. Prvi civilni sekretar palestinske vlade, koji u odsutnosti Vrhovnog Komesara vrši njegove funkcije, Colonel Symes, koji sada zamjenjuje lorda Plumeru sve do njegova dolaska u Palestinu, primio je nedavno palestinskog nadrabina, pa mu je prema informacijama dopisnika ITA izjavio, da će i sada palestinska vlada provoditi politiku Herberta Samuela, politiku pravde i neparticijskosti. I ne posredno nakon toga primljenoj delegaciji Vaad Leumi-a opetovao je Colonel Symes ovu svoju izjavu.

Osnutak škole u čast Lady Samuel. U Jerusalemu treba da se u čast Lady Samuel osnuje djevojačka škola Bet Mirjam.

Naselje na ime Marmoreka. Glavni ured Keren Kajemeta primio je ovih dana od društva prijatelja Maksa Nordaua i Marmoreka u Parizu iznos od 30.000 franaka za troškove kupnje zemljišta za naselje, koje treba da se osnuje u Judeji na spomen pokojnemu Aleksandru Marmoreku. Ovaj je iznos ona svota, koju je društvo obvezalo namaknuti, ali se općenito drži, da će mu uspjeti, da još koju svotu doznači u tu svrhu Keren Kajemetu.

Poznato je, da je likvidacija skupština ITO, koja se je održala 7. juna u Londonu zaključila na prijedlog svoga predsjednika Izraela Zangwillia, da se iz imovine društva dade 100 engl. funti Keren Kajemetu, a za spomenuto naselje na ime Aleksandra Marmoreka.

Vaad Hahinuh traži, da Cijonistička Egzekutiva garantuje namaknuće čitavog odgojnog budžeta. Nakon pauze od 6 mjeseci opet se je sastao palestinski Vaad Hahinuh (Vijeće za prosvjetu i odgoju), pa je izabrao prezidij, u koji su ušli dr. Rosenbaum iz Litavske i poznati hebrejski pedagozi Assaf i Arnon.

Prihvaćena je rezolucija u kojoj se izriče hvala za dosadanji rad dr. Luriji, koji je 6 godina bio na čelu palestinskoga odgojnoga djelovanja i rada Egzekutive, a isto tako gospodi Asarahu i Lipschitzu, koji su nakon odstupa dr. Lurije dalje vodili agende odgojnoga departmana palestinske Egzekutive.

Dalje je Vaad Hahinuh odlučno odklonio, da finansiјalnu garanciju i odgovornost za školstvo u Palestinu preuzmu na se pojedini lokalni komiteji u gradovima i kolonijama, kako je to za poznatoga nedavnoga konflikta sa učiteljima, koji je izbio odmah nakon otvorena hebrejskog univerziteta, bila predložila komisija palestinske Egzekutive za ispitivanje položaja u školama, što spadaju pod kompetenciju njenoga odgojnoga departmana. Vaad Hahinuh prihvatio je rezoluciju u kojoj naglašuje svoje mišljenje da bi preuzimanje finansiјalne odgovornosti po pojedinim lokalnim komitejima moglo vjerojatno ugroziti sve odgojno djelo, pa zbog toga traži, da Cijonistička Egzekutiva treba i dalje da snosi potpunu odgovornost za odgoju i odgojne institute u zemlji.

Ako ovo shvatnje bude na mjerodavnim mjestima uvaženo, trebat će Keren Hajesod garantirati i namaknuće čitavog odgojnog budžeta.

vati i namaknuti čitav odgojni budžet, koji iznosi otrilike 100.000 funti, a namjesto dosadanje stavke, koja je iznosila za svaku od posljednjih dviju godina 6.000 funti. Palestinska bi Egzekutiva prema tomu morala da ubire doprinose lokalnih komiteja, koji bi morali da pokriju differencu između doprinosa Keren Hajesoda i čitavoga iznosa, određenoga odgojnim budžetom.

Cijonistički pratioci na brodovima, koji prevoze Halucim. Brodovi, koji prevoze oveći broj palestinskih imigranata imat će u buduće vazda po jednom pratiocu, kojeg će odaslati najbliži Palestinski Ured ili Palestinski Ured lučkoga grada iz kojega polazi ili u koji stizava taj brod. Prvi brod, koji je prevozio putnike sa takovim pratnjicom bio je »Braga«, koji je nedavno otpremio u Palestinu 1200 imigranata. Zadaća pratioca jest u tome, da na moru obavi registraciju i slične rade, kako bi putnicima uštedio vremena, koje traži izvršivanje svih formalnosti u luci.

Imigracioni odio palestinske Cijonističke Egzekutive ugovorio je — kako je već poznato iz objave Palestinskog Ureda — sa upravom društva Lloyd Triestino, da se nabrodoma, toga društva uvede ritualna hrana. Nedavno su iz Jerusalima odaslane dvije osobe da inspiciraju uredbe u toj stvari.

200 kongresnih učesnika iz Palestine. Dosada se je u Palestinu prijavilo oko 200 osoba, koje će posjetiti 14. cijonistički kongres. Cijonistička Egzekutiva nastoji, da se u tu svrhu angažuje poseban parobrod, koji bi oko 7. augusta otisao iz Jafe u Trst i mogao povesti većinu kongresnih gostiju iz Palestine. Izbori se delegata provode živo i energično.

Svi su članovi palestinske Egzekutive izuzevši Colonel Kisha zapriječeni su da prisustvuju sjednici Akcijonoga Komiteja, koja je sazvana za 16. juli u London, pa će po svoj prilici, biti potrebno da se sazove još jedna sjednica Akcijonoga Komiteja u svrhu pretresa i prihvata budžetnih prijedloga i kongresnoga programa.

Izvještaj engleskoga ministarstva za kolonije o upravi Palestine u godini 1924. Kolonijalni ured izdao je ovih dana izvještaj o upravi mandatarnih područja Palestine i Transjordanije u godini 1924. Izvještaj o Palestini glasi ovako:

Prošla se je godina iskazala znatnim gospodarskim napretkom. Depresija, koja je tome bila prethodila, a bila je vladala uz opću gospodarsku depresiju u svijetu, posvema je nestala. Novi židovski useljenici, medju kojima imade oveći broj iškuskih industrijalaca, što raspolažu znatnjim kapitalom, donijeli su zemlji živ industrijski razvitak. Većina ih potječe iz Poljske. Većina industrijalnih poduzeća, pogotovo onih manjega opsega osnovana je u židovskom gradu Tel Avivu. Ali su osnovana i velika drugovrsna židovska poduzeća. Turistički promet raste danomice, pa će se u budućnosti sve više razviti. Posljedica ovih činjenica jest višak primitaka nad izdacima. Godina 1922/23. završila je sa deficitom od 73.000 egip. funti, koji se je pokrio ranijim višicima. Godina 1924/25. donijela je višak. Drži se da će tek ušće godina i opet donijeti deficit. Naročito zadovoljava finansiјalni rezultat željeznica.

Ove povoljne prilike dopuštaju, da se dozvoljava povećanje imigracije. U godini 1924. uselilo se 13.553 osoba, prema 7991 u godini 1923. Nežidova je ušlo u zemlju svega 697. Emigracija iz zemlje iznosila je svega 2500 osoba. Židovska poljoprivredna kolonizacija dobro napreduje. Nastavlja se kampanja za pobijanje malarije, gotovo svi gradovi oslobođeni su od te epidemije.

Javna sigurnost funkcionalala je dobro, garnizona se je i dalje mogla smanjiti. Troškovi su se za godište 1923/24. smanjili za 1.500.000 funti, a za godište 1924/25. očekuje se za dalje umanjenje

za 1.000.000 funti. U narednim godinama provest će se dalje smanjivanje. Civilna administracija Palestine nije izuzevši troškova za garnizon prima nikakve potpore od britanske vlade.

Veliki broj modernih nebrejskih škola osnovan je u prošloj godini. U svim se školama uči engleski, a u nekim i francuski kao obligatan predmet. U židovskim se školama uči i arapski jezik. U školama otokosa je nastavni jezik židovski. Školstvo Cijonističke Egzekutive, društva Alliance Izraelite i radničkih udruženja proširilo se je uslijed imigracije. Gradnja hebrejskoga universiteta je djelomično dovršena. Postoji pokret da se poznate ještive prenesu iz Istočne Europe u Palestinu. Jedna od tih ještiva nalazi se već u Hebronu, a druga je uredjena u Petah Tikvi. U Palestinu imade 312 škola palestinske vlade; 46 u gradovima i 266 u selima. Osim toga imade 399 škola koje ne pripadaju vlasti: 45 muhamedanskih, 180 židovskih i 174 kršćanskih. Djaka imade: 2987 muhamedanaca, 19.725 židova i 14.511 kršćana. Procentne stavke djece koja polaze školu jesu ovakove: od 5 do 14 godina muhamedanaca 14%, židova 85%, kršćana 76%, od 15—18 godina muhamedanaca 8%, židova 53%, kršćana 62%, svega dakle posjećuje škole 13% muhamedanske, 78% židovske i 75% kršćanske djece u starosti od 5—18 godina. U devet mjeseci godine 1918. umrlo je u Jerusalimu od malarije 118 osoba, a u čitavoj godini 1924. svega tek 2. — Za žandarmeriju u Palestinu javljaju se u dovoljnom broju Arapi i Circassieri, ali nema dovoljno sposobnih židovskih novaka, jer oni što se javljaju jesu novi useljenici, pa ne poznaju dovoljno lokalne prilike i jezik zemlje. Židovska društva kupila su u prošloj godini 65.000 dunama poljoprivrednoga tla, a kod toga nijesu nikako bila sužena prava stanovnika.

U izvještaju o Transjordaniji naglašava se medju ostalim, da ovde vrijede iste ustanove, kao što su one u palestinskom mandatu izuzevši tačke, koje u tom mandatu govore o izgradnji nacionalne domaje za židovski narod.

Iz Jugoslavije

IZBORI ZA XIV. CIJONISTIČKI KONGRES.

Glavna izborna komisija održala je u ponedjeljak, dne 13. jula o. g. sjednicu, u kojoj je konstatirano, da je do toga dana stigla Glavnoj izbornoj komisiji samo jedna listina, kojoj je nosilac g. dr. David Alkalaj, pa se u smislu § 8. izbornoga reda za XIV. cijonistički kongres smatraju izabranim kandidati te listine, i to kao delegati:

Dr. David Alkalaj, Beograd,
Lav Stern, Zagreb,
Dr. Beno Stein, Zagreb;

zamjenici:
Dr. Julije Dohany, Karlsdorf,
inž. Ljudevit Freundlich, Osijek,
Avram M. Koen, Beograd.

Mjesne su cijonističke organizacije obavještene, da u smislu gore navedenog § 8. ne trebaju obavljati izbore za XIV. kongres.

Glavna izborna komisija.

Iz sjednice Radnoga Odbora. Radni je Odbor u svojoj sjednici od 16. jula primio do znanja dopis Egzekutive glede obračuna šekelske akcije, zatim dopise »Wiener Morgenzeitung« radi pret-

plate Kongresszeitunga i članka o razvitu cijonističkoga pokreta u Jugoslaviji, zatim dopis članova Saveznog Odbora dr. Popsa, inž. Davida Azriela i Vilima Lekera. Zatim se čita izvješće Glavne izborne komisije upravljenog na sekretarstvu i Savez o rezultatu izbora za XIV. cijonistički kongres u Beču. Konačno se raspravljalo o tekućim agendama Saveza naročito o jedinstvenoj akciji, rezultatu šekelske akcije, te se konstatovalo, da neke mjesne organizacije nisu poslale obračun, niti su povratne šekelske blokove, pa ih se imao još pismeno pozvati, da smjesta pošalju obračun. One mjesne organizacije, koje ne udovolje ovome pozivu bit će poimenično putem novina pozvane, da izvrše svoju dužnost.

Sefardska konferencija u Beču. M. C. O. u Beogradu obaviještuje nas, da je izabrala za svoje delegate za sefarsku konferenciju u Beču gg. Isaka Amara, Avrama Azriela i inž. Davida H. Azriela.

Učesnici na sefarskom kongresu mogu dobiti bijelu legitimaciju, kao i kongresne marke. Potonje samo onda, ako pošalju na kongresni ured u Beču ili na Savez Cijonista iznos od 3 austrijska šilinga.

Fanny Büchler. U Curgu preminula i pokopana je gospoda Fanny Büchler u visokoj stariji od 95 godina. U pokojnici gubi naša uvažena sumišljenica gđa. Paulina Licht svoju majku, te izrazujemo našoj sumišljenici i brojnoj porodici naše najiskrenije sačešće. — Zihrona letova!

Jahiel M. Finch. U subotu, dne 4. jula preminuo je u Sarajevu gospodin Jahiel Finch u stariji od 72 godine. U pokojniku gubi naš sumišljenik i vrijedan cijonistički radnik g. Josip Finch iz Šapca svojega oca. Pogreb obavljen je u Sarajevu u nedjelju dne 5. jula. Pri ulazu na groblje održali su posmrtno slovo nadrabin dr. Morig Levi i nadkantor Izak Altarac. Pokojnik bio je vanredno oblubljen u krugovima svojih sugrađana, pa će njegov spomen potrajati još nadugo. Našem sumišljeniku g. Josipu Finchu i čitavoj rastuženoj porodici izričemo ovime našu najiskreniju sućut. Zeher cadik livraha.

Hesped povodom obljetnice smrti dra. Herzla u Zagrebu. U nedjelju, dne 12. o. mj. održala se povodom obljetnice smrti dra. Theodora Herzla žalobna služba božja u ovdašnjoj sinagozi. Nakon što je kor uz solo g. nadkantora Josipa Rendi-a otpjevao »Adonoj mo odom« recitovao je s puno osjećaja g. nadkantor Rendi »El mole rahamim« te su nas tužni akordi duboko potresli. Rabin g. dr. Mojsije Margel u svojem govoru usporedio je Herzla s Mojsijem i u izvodima punim duha, ocrtao ličnost Theodora Herzla i njegovo djelovanje, te neprolazne zasluge, što ih je stekao za židovski narod, u kojemu će vječno živjeti uspomena na velikog vodju Theodora Herzla. Govor ostavio je na sve prisutne vrlo jak dojam. Iza toga pjevao je vanredno skladno kor uz solo g. nadkantora Rendi-a: »Ki Kešimho, Ken tehiloseho«, a zatim je rabin dr. Margel kazao Kadiš. Sa »šivisi adonaj« završena je ova vanredno dostoјna služba božja.

Završujući ovaj izvještaj smatramo ipak potrebnim da istaknemo, da na toj proslavi nismo vidjeli mnoge naše sumišljenike, a naročito nije omladina bila dostatno zastupana. Nehaj se pokazuje u nas svakom zgodom, naročito kad treba nešto raditi, ali dosad je sve dolazilo na manifestacije i na Herzlovu spomen-slavu. Ili je možda i to već žrtva, koju teško doprinašamo?

Proslava obljetnice Herzlove smrti u Banjoj Luci. U nedjelju, dne 12. jula održao je banjalučki rabin g. Menachem Komano u sefarskom hramu u 11 sati prije podne pomen našem blagopokojnom vodji dr. Theodoru Herzlu prigodom obljetnice njegove smrti.

Naš rabin je u oduljem, vrlo lijepom govoru prikazao rad i djelo našega neumrloga vodje dr. Theodora Herzla. Razložio je prisutnima, da djelo, koje je on započeo, imademo mi da završimo. On da nam je prikazao put, udario temelje novom odjeku u historiji židovskoga naroda, a do nas stoji nećemo li da nam daljnje stranice u historiji tog naroda budu tako crne i mračne...

U nastavku svoga govora pozvao je prisutne, da u ovim kritičnim časovima obnove, ne stoje po strani, nego da se ugledaju u primjer velikoga vodje. A mi, ako želimo, da se odužimo sjeni našega velikoga učitelja u radu za svoj narod — ta-

HERZL AKCIJA.

ZAGREB: II. iskaz: **Sakuplo g. Lav Stern od Wiener Bankvereina 1000, Leo Weiss 1000, Kanitz i Schneller 1000 din.**

da ćemo najbolje učiniti, da prosljedimo putem, kojim je on udario.

Zatim je izrekao naš rabin molitvu i kadiš za blagopokojnog dr. T. Herzla i s time je ta proslava bila završena. S.

Donji Miholjac. U nedjelju, dne 12. jula, na dan smrti dr. Theodora Herzla, održana je u ovdašnjem hramu žalobna služba božja, kojoj su prisustvovali gotovo svi općinari i školska mlađež.

Nakon svršetka službe božje recitirao je kantor gosp. Silberberg vrlo lijepo stihove, koje je sam za tu zgodu spjevao.

Gosp. Ljudevit Schreiber darovao je prigodom te obljetnice smrti dr. Theodora Herzla Din. 300.— za Jugoslavensku halučku farmu.

Karlovac. U subotu dne 11. ov. mj. održana je u Karlovcu Herzlova spomen-slava. Nakon svečane službe Božje, kod koje je fungirao nadkantor gosp. David Meisel uz sudjelovanje sinagogalnog zabora, koji je tom zgodom prvi puta izveo troglasni zbor iz Mendelssohnovog »Elias«, održao je u prostorijama »Karlovačke Židovske Omladine« spomen-slovo gosp. dr. Alfred Singer iz Zagreba. Jednostavnim riječima prikazao je život i borbu velikog vodje i opisao sve poteškoće, kojima se on, i tada još mlađa organizacija imala boriti. Riječi dra. Singera ostavile su na velik broj sakupljenog općinstva dubok i snažan utisak. Akcija za Keren Kajemet je u toku. Primjetiti nam je, da je od posljednjeg vremena cijonistički rad u Karlovcu mnogo intenzivniji, što je u prvom redu zasluga sadašnjeg, novoga odbora mjesne cijonističke organizacije, koja je dobrom organizacijom i marljivim i sistematskim radom uspjela da pobudi u općinstvu veći interes i da privuče u svoje redove mnogo novih članova. Želimo, da ova organizacija pobudjena vidljivim uspjesima svog dosadašnjeg rada, pokroči započetim putem i poradi i nadalje oko intenziviranja cijonističkog rada u svome mjestu.

Novi Bečej. U nedjelju, dne 12. VII. održana je u dvorani ovdašnje gradjanske škole proslava obljetnice Herzlove smrti. Predsjednik Žid. Omlad. Udruženja u ŠOU h. Geza Weiss otvorio je proslavu svečanim riječima. Zatim je h. Albert Weiss održao dulje predavanje o Herzlu kao vodjini i Herzlu kao čovjeku. Općinstvo — nažalost dosta malobrojno — se u svečanom raspoloženju zadrgalo u dvorani, dok su omladinci razdijelili mnoštvo propagandnoga materijala. Herzl-akcija je u punom jeku.

Ruma. U mjesecu junu održana glavna skupština jevr. bog. opštine donijela kao konačni rezultat borbe odbor, koji je skoro sav cijonistički orientiran. Ta borba bila je ponekada žučljiva, kao svaka izborna borba i vodila se ponajviše po kavanama i privatnim kućama dok na posljeku nije došlo do sporazuma između dvije stranke, dva tabora. Cijonisti su ovaj puta bili u većini, pa se omladina u Rumi nada, da će sadašnji odbor u mnogočem ići na ruku i olakšati joj tad. Na glavnoj skupštini izabran je slijedeći odbor: Gg.: dr. Fischer Šandor, začasni predsjednik, Hitler Max, predsjednik, Skopal Filip, potpredsjednik, Rosenzweig Josip, blagajnik, Sommer Adolf, tajnik, voditelj matice i pročelnik (gabel) hrama; Braun Josip, Roth Bela, Schlesinger Desider, Keller Josip, Weiss Nathan, Steiner Leo, odbornici bez funkcija; Zamjenici: Wachsberger Filip, Fischer Bernhardt. Ovaj uspjeh mogao bi i trebao da unese više života u cijonistički i uopće židovski život Rume, da se doskora pokaže u konkretnim rezultatima u vršenju cijonističkih zadaća.

H. b. J.

Sarajevo. Žalobna služba Božja prigodom godišnjice smrti dr. Herzla u aškenaskom hramu. U predvečerje 20. tamuza priredila je aškenaska općina u Sarajevu žalobnu službu Božju prigodom godišnjice smrti našega velikana neumrlog dra. Herzla. Gosp. nadrabin dr. Weszel, održao je osjećajno spomen slovo, bogato citatima iz biblije i Herzlovih djela, aludirajući na naredni kongres. Kao što je židovski narod proživio križ smrću Herzlovom, tako ju i sada proživljuje, a to zbog raznih poteškoća. Ali kao što smo prebrodili onu križu i doživjeli velike uspjehe, tako ćemo — rekao je lijepo g. nadrabin dr. Wessel — prebroditi i sve poteškoće, a ako će svaki svoju

dužnost vršiti i dati svoj obol za obnovu Eret Jisraela, bićemo svjedoci obnovljene jevrejske zemlje, gdje će med i mljeko teći. Iza toga izrekao je g. nadrabin dr. Weszel žalobne molitve. Žalobne psalme pjevao je odlično kantor gosp. Weiss.

Dopis iz Virovitice. Virovitica ide u red onih mjesteta, u kojima je rad u pozitivno-židovskom a naročito cijonističkom duhu pun teškoća zbog raspoloženja u židovskom gradjanstvu, od kojega znatan dio mari više za kojekako probleme svakidašnje političkoga života i razne mode, nego za vitalna pitanja židovske zajednice i židovskog pojedinca.

Intenziviranju židovskoga života doprinosi mlađe omladinu, udruženje »Bar Kohba«, koje je član Saveza Židovskih Omladinskih Udruženja. Društvo akcije Saveza i Narodnoga Fonda. U odgojnom radu društva valja naročito istaći rad sa djecom. Nekoji će radovi te djece biti izloženi prigodom sletu S. Ž. O. U. u Osijeku. Rad sa omladinom sastoji se u glavnome u društvenim sastancima sa predavanjima, diskusijom i razgovorima o raznim pitanjima. Dne 1. aprila održao je pokrovitelj društva g. nadrabin dr. H. E. Kaufmann predavanje o značenju jerusolimskog sveučilišta. U četvrtak dne 2. jula posjetila je naše udruženje hav. Julia Weiner, članica Radnoga Odbora Saveza Žid. Oml. Udruženja. Tom prilikom bio je predređen društveni izlet. Narednoga dana održan je sastanak, na kojem je hav. Julia Weiner održala informativno predavanje o cijonističkim pitanjima, a napose o odgoju djece.

Prigodom obljetnice smrti dr. Theodora Herzla, održala se je inicijativom »Bar Kohba« u subotu dne 11. jula u 8 sati uveče služba božja sa propovijedi dr. Kaufmanna, kotarskog nadrabina. Njegov se je govor duboko dojmio svih prisutnika.

Poslije službe božje koja se je održala u vječnici Žid. Bogoštov. Općine (jer se hram popravljao) otvorio je predsjednik »Bar Kohba« h. Ernest Goldberger svečano sijelo, te je umolio sve sakupljene da prisustvuju sijelu. Haver Goldberger je ukratko opisao povijest Židova od razorenja II. hrama sve do najnovije povijesti. Opisao je sve uzroke, koji su doveli do Herzlova pokreta. Iznio je diplomatski rad Herzla, te zaključke 1. cijonističkog kongresa. Na koncu svog govoru apeluje na prisutne Židove, da i oni potpomognu cijonistički pokret ne samo materijalno već i moralno.

Zatim je prihvatio riječ g. dr. Kaufmann. Osvrće se na govor svoga predgovornika, te se toplim riječima pridružuje njegovom apelu.

Službi božjoj, kao i svečanom sijelu »Bar Kohba« prisustvovalo je preko 40 osoba, što članova što nečlanova »Bar Kohba«, što je svakako vrlo lijepi napredak. Govori h. dr. H. E. Kaufmanna i h. Ernesta Goldbergera lijepo su se dojmili svih, što su se bili sakupili na sijelu.

Promocija. Dne 30. juna promoviran je na zagrebačkom univeritetu na čast doktora prava naš sumišljenik i član akademskog društva Judeje te nekadani tajnik omladinskog saveza Juda Levi, a za magistra farmacije promoviran je ovih dana g. Hans Brumer. Srdačno čestitamo!

Koncerat savremene židovske muzike. Prigodom VI. sletu Saveza Žid. Oml. Udruženja u Osijeku 10.—12. augusta, održat će se, kako čujemo, koncerat savremene židovske muzike. Zaslugom Omladinskog Saveza nabavljeni su potrebne muzikalije i prebrodijene mnoge poteškoće tako, da se pripreme konačno primiču kraj. Za izvedbu komorno-muzičkih djela predvidjena su djela savremenih naših kompozitora: Joel Engel (direktor muzičke škole »Sulamit« u Tel-Avivu) izbor iz »Dječjih pjesama«, »Narodnih pjesama«, pjesama na tekstove Černikovskog, dva komada za violinu i klavir, »Kadisch des Rabi Lejvi Jichok des Berdičever«; Josef Achron (Berlin) pjesme na tekstove Bjalika, Fihmana i dr. simfonische varijacije i sonata na temu »El jivne hagalim« za klavir, Canzonetta za čelo i klavir, komadi za violinu; Mihail Gajesin (direktor jevrejske drame u Jerusolimu) Širat nodeb abir (»Pjesma viteza putnika«) za čelo i klavir, »Nigune« za violinu i klavir, jevrejske pjesme na tekstove ruskih pjesnika (ako stignu pravodobno naručene muzikalije izvest će se izbor iz pjesama Aleksandar Krejna (Lenjingrad), Milnera (Varšava) i drugih).

Izvadjači su: gdje Ditta Fritz-Kovač (soprani), te gg: Egon Goldner (klavir), Lav Mirski (čelo i pratnje pjesama), Mordehaj Rikov (tenor) i Fritz Scheiber (violina).

U slijedećim brojevima donijet ćemo podrobne bilješke o autorima i njihovim djelima.

Iz Žid. Omlad. Kola u Zagrebu. U nedjelju dne 12. jula (20. tamuza) održalo se povodom obljetnice smrti dr. Theodora Herzla društveno sijelo, posvećeno pomenu velikoga pokojnika. Hav. Joel Rosenberger prikazao je u oduljem govoru veličinu i značaj, a naročito istakao vanredne ljudske osobine dr. Herzla.

U nastavku sijela dogovorena je priredba Herzl-akcije. Iza toga pročitano je pismo havera Cvfa Rothmüllera Žid. Omladinskom Kolu, a potkrat govoreno je o pripremama za slet.

Cetvrti broj Hamizraha. Izašao je četvrti broj palestinskoga ilustrovanoga lista »Hamizrah« sa bogatim ilustracijama i dobrim tekstom. Dobije se uz cijenu od Din. 11.50 kod uredništva »Židova«.

IZ SAVEZA JEVREJSKIH VISOKOSKOLACA.

Izvanredni kongres S. J. V. održan je 5. o. m. U odsutnosti predsjednika kolege Moše Schweigera kongres je otvorio potpredsjednik kol. Franjo Zentner, konstatovavši, da se je prema §-u 29. saveznih pravila otvorene kongresa moralno odgoditi za jedan sat radi nedovoljnog broja prisutnih delegata. Pozdravljajući sve prisutne, a naročito bivšeg predsjednika, kol. Adolfa Weissmanna, izrajuje žaljenje, što ne može na kongresu pozdraviti delegata Svjetskoga Saveza Jevrejskih Studenata i našeg počasnog predsjednika, dra. Josipa Wessela. Napose žali, što nije zastupana sva savezna društva. Kongres je nato isporučio svoje pozdrave Svjetskom Savezu, dr. Wesselu i svim odsutnim članovima Egzekutive. Nakon što su pročitani pozdravi od Svjetskog Saveza, dra. Wessela, Saveza Jevrejskih Visokoskolaca Italije, kol. Schweigera i kol. Kišickog, predsjedatelj predlaže, da se iz dnevnog reda ispuste neke točke s razloga, što nije prisutna većina saveznih društava, te kongres nema za njih kvorum. Inače kongres, prema § 29. pravila, ima pravo stvarati valjane zaključke.

Tajnik kol. Nick izvještava o radu Egzekutive, koji se u glavnom kretao u ovim smjerovima: prije svega sredjene su prilike u samom Savezu; zatim su uspostavljene veze sa saveznim društima; pripremljeni su elaborati za pojedine tačke dnevnog reda za ovaj kongres; vodjena je živa prepiska sa Svjetskim Savezom; vodjeni su pregovori sa Auxilium Academicum Judaicum u Varšavi u stvari subvencije za zagrebačko Žid. Akademsko Potporno Društvo; posređovalo se se pri namještanju saveznih članova; raspisana je natječaj za tri aktuelne teme iz jevrejskog života; izradjivana je statistika jevrejskih studenata u Jugoslaviji, koja će ovog ljeta biti objavljena u almanahu Svjetskog Saveza; i konačno obavijestena je naša javnost o radu Saveza putem naših židovskih listova.

Tajnik je konačno izrazio mišljenje i nadu, da je to samo prvi početak rada i da će taj rad u buduće biti još mnogo uspešniji.

Budući da kongres nije imao kvoruma za promjenu saveznih pravila, to je nakon tajničkog izvještaja sa strane egzekutive samo iznesen čitav niz kombinacija o budućoj strukturi Saveza, a da nisu stvarani nikakvi zaključci.

Iza toga govorilo se o strukturi samoga Saveza. Konačno rješenje ovog pitanja odloženo je, dok se ne sastanu sva Savezna društva, da zajednički donesu odluku o budućoj formi Saveza.

Nadalje je prihvaćen predlog Egzekutive o provođenju zajedničke sabirne akcije za ovih praznika. Ovom akcijom upravljati će posebna sabirna komisija, sastavljena od delegata zagrebačkog i bečkog potpornog društva. Samo provođenje sabirne akcije kao i podjela novca vršit će se po posebnom pravilniku, koji je usvojen na ovom kongresu. Tom prilikom osnovan je rezervni fond Saveza Jevrejskih Visokoskolaca, kojemu će biti zadača, da u slučaju nužde pomogne pojedina ekonomска savezna društva beskamatnim predujmovima i da im na taj način obezbijedi egzistenciju.

Na kongresu stvoren je zaključak, da Savez u svoje ruke uzme akciju za podizanje židovskog dječkog doma u Zagrebu. Taj je posao povjeren posebnom odboru, kome je predsjednik kol. Weissmann, abs. iur., potpredsjednik dr. Aleksi Müller, a članovi kolege Franjo Zentner, abs. rer. comm., Ljudevit Schöntag, abs. ing., Filip Reiner, cand. iur., Salomon Ovadija, abs. ing. i Samuel Sachs, cand. ing. — Ovaj će odbor odmah započeti s radom i podijeliti će se u sekcijs, a gradnja doma počet će vjerojatno

već na proljeće 1926. O gradnji dječkog doma izvjestit ćemo drugom prilikom opširnije.

U vezi sa raspravom o gradnji dječkog doma zaključio je kongres, da se izrazi srdačna hvala kol. Samuelu Sachsu i kol. Ernestu Weissmannu za izradbu planova, a napose se izriče hvala gosp. arhitektu ing. Šterku, koji je pomogao kod izrade planova.

Konačno je prihvaćen zahtjev Svjetskog Saveza Jevrejskih Studenata u Beču, da i naš Savez učestvuje u akciji za podizanje studentskog doma u Jerusolimu. Za gradnju tog doma potrebna je svota od 50.000 dolara, od toga otpada na naš Savez 500 dolara. Savez preuzima garanciju za 100 dolara, koja se svota ima sabrati od saveznih društava, a ostatak od 400 dolara ima se po mogućnosti namiriti posebnom akcijom, koja je povjereni saveznim društvima »Judeja« (Zagreb) i »Bar-Giora« (Wien). Savez se nuda, da će sva naša židovska javnost ovu akciju, kao i sve druge njegove akcije, rado i obilno poduprijeti.

Da se riješe do kraja pitanja, koja su na ovom kongresu ostala neriješena, zaključeno je, da se za početak idućeg semestra sazove još jedan izvanredni kongres Saveza.

N.

tjecanja solista itd. Svi koji bune već 9. augusta biti u Osijeku, te žele na tom sastanku sudjelovati neka se jave referentu sa tačnom naznakom i event. kritikom tačke na adresu referenta: E. Goldner, Ogulin.

D. Pjevačka natjecanja. Kako je udruženjima iz cirkulara poznato, izvorna svrha pjevačkog natjecanja je popularizacija židovskih narodnih pjesama, te poticanje na njihovo gajenje i širenje među omladinom. Stoga se s pravom očekuje, da će sva udruženja spremiti jednoglasne (unisono) zborove, te će i sam taj fakat unijeti na sletski izlet posebno vedro raspoloženje. Ocjenjivanje, kako smo već naglasili ne će biti strogo umjetničko, zbog same svrhe natjecanja, pa se obzirom na to očekuje sudjelovanje svih udruženja. Obzirom na to, da je netom izašla nova pjesma rica, nadopunjuje se cirkular o pjev. natjecanjima ovako: 1) Gotovo sve pjesme, koje su bile naznačene da se nalaze u »Blau-weiss«, nalaze se u novoj pjesmarici (2. 3. 5. 17.) 2) K popisu najpoznatijih pjesama, treba dodati pjesme iz nove pjesmarice br. 4. 14. 15. 20. 3) Za »Havu« valja znati melodije 12. 13. 14. 15. i ev. 10. Natjecanje zborova održati će se na izletu, dočim će se natjecanje solista održati na »sletskom nevezanom sastanku«. Adresa referenta: E. Goldner, Ogulin.

E. Šport i gimnastika. Osim prije navedenih i u športskim i gimn. propozicijama navedenih grana športa i gimnastike (proste sletske vježbe, laka atletika, hazena, nogomet i plivanje) odredio je R. O. na zahtjev nekih sav. udruženja, da se prirede i natjecanja u teškoj atletici. — Odmah treba javiti R. O-u koje udruženje kani istupiti u nogometu i hazenu utakmicama. — Budući da mnogi savezni članovi goje plivački sport upozorujemo ih da na plivačkim utakmicama u što većem broju nastupe. — Ponovno upozorujemo sva sav. udruženja na prijeku potrebu, da u što većem broju nastupe na sletskim prostim vježbama, te iste temeljito nauče. — Hebrejsku komandu, navedenu u športskim i gimnastičkim propozicijama, treba da svi športaši i gimnastičari znaju. — Ako koje društvo kani nastupiti kojom posebnom tačkom na javnom gimnastičkom nastupu, te u vježbanju na spravama, treba odmah javiti R. O-u. — Suce za hazenu, nogomet i laku atletiku te plivanje, koji dolaze na slet, treba odmah javiti R. O-u.

F. Izložba vještarskih i dječjih radova. Sve stvari za tu izložbu treba do 28. jula poslati na adresu: Jula Weiner, Vukovar, koja daje u toj stvari upute. — Pošaljite na izložbu sve stvari, koje ste tokom godine radili na tom polju! Iskoristite još vrijeme do izložbe.

G. UPOZORENJA. I. Ponovno se upozorjuju sva sav. udruženja da do 25. jula treba da sletski biro u Osijeku (Biro VI. Sleta ŠOU, Osijek I., Židovska škola) bude u posjedu sletskih prijava prema uputi Prijavnog arka, koji je već razaslan svim sav. udruženjima, a objelodanjen je i u prošlom »Židovu«. — II. Prepis Prijavnog arka treba poslati i R. O-u, Zagreb (Ilica 31. III.). — III. R. O-u treba odmah javiti u kojim športskim i gimnastičkim tačkama pojedino udruženje kani nastupiti, te u kojem broju.

II. Savezno Vijeće. Pismo Cvi Rothmüllera, O saveznoj ideologiji, s obzirom na S. V., poslano je svim sav. udruženjima, pa treba da služi kao temelj rasprava o pitanju budućnosti Saveza te ga treba pretresati na posebnom sastanku posvećenom sletu i Sav. Vijeću. — U koliko već nisu provedeni izbori za delegate za Sav. Vijeće, treba to učiniti odmah i rezultat te zapisnik izbora poslati R. O-u.

III. Financije. Savezu treba da sva sav. udruženja za poslanu Pjesmaricu i Hava-ples poslati odmah 19 D. (Pjesmarica 18 D., Hava 1 D.).

IV. ŽIDOVSKA KOLONIZACIJA PALESTINE. Doskora će u nakladi Saveza, a kao 1. svezak »Biblioteke Gideona« izaći »Židovska kolonizacija Palestine« od Cvi Rothmüllera. Knjiga malenog džepnog formata imat će više od 100 stranica. Ova je knjiga od prijeke potrebe za svakog člana Saveza, a od eminentne je važnosti za cijonistički pokret Jugoslavije, te za sve one, koji se zanimaju za budućnost Palestine, jer se u toj knjizi po prvi put na hrvat.-srpskom jeziku pregledno i sustavno prikazuju svi problemi i tekoćine palestinske kolonizacije od početaka kolonizacije do u najnovije doba. Mi već sada upozoravamo sve članove Saveza na tu knjigu, dok ćemo cijenu knjige objelodaniti u sljedećem broju »Židova«.

Vijesnik Povjerenštva Židovskog narodnog fonda (Keren kajemet lejisrael)

Izkaz darova br. 20. za vrijeme od 1. do 16. jula 1925.

Vinkovci: Ana Borovic 25.—
Zagreb: Berta Engel 100.—
Novisad: Iboljka Vig 100, N. N. 23.50, Kohn Gyula 150, Felix Süss 30, Weizenhofer Bernat difference kartaške partije 200 503.50

čanju Beraha-Benaroja 100, na venčanju Neli Čelbonović—S. Alkalay 1040 1290.—

1860.—

Tora darovi.

Bjelovar: M. Wolkenfeld 25, Vilim Lauš 25, dr. Margulies 25, Jak Ungar 10, Leo Leviš 20, L. Stern 10; Bern Kraus 50, Prof. J. Semnic 15 180.—

Novisad: Matija Neumann 300, Jakob Beck 25, Desider Wertheim 10, Heinrich Wertheim 50, Samuel Bokor 200, Ludwig Schlossberger 100, Ignac Klopfer 20, Jehuda Brandeis 30, Desider Kovacs 100, Šandor Kohn 100, dr. Stein 100, Jakob Wachberger 100, Miksa Bader 50, Benö Hirschenthaler 20, Emenuel Popper 50, Ignac Szilasy 25, Mano Berger 100, Jehuda Brandeis 100, Mor Farkaš 200, Simon Hözl 150, Josef Kessler 100, Šandor Lederer 50, Matija Löwy 100, Ignac Mojzes 100, Josef Weizenhofer 40, Pavao Weinberger 25, Ignac Klopfer 30, Adolf König 100, Josef Bröder 200, Leopold Flesch 100, Josef Flesch 200, Samuel Holländer 100, Leopold Weltmann 300, Ignac Klopfer 30, Miksa Kassowitz 100, Michael Boros 100, dr. Gyöző Fenyő 50, Jenö Klein 100, Oskar Ofner 50, Jenö Schlossberger 50, Marton Schlossberger 50, Arpad Adam 25, Josef Schlossberger 50, Leopold Mandl 100, Heinrich Wertheim 10, Samuel Holländer 50, Mor Mandl 100, Leopold Weltmann 200 4370.—

Bitolj: David H. Kalderon 20, Salomon M. Pardo 18, Fabian Pot 10, Nikola Vaš 10, Haim M. Kalderon 20, Elija B. Kasorla 10, Aron Kalderon 20, Abram Testa 9, Rafael Israel 10, Pinto 40, Isak Levi 20, Isak Levi 10, Maja Arnesti 20, Leon Kamhi i Isak Levi 70, Kutijel Ruso 30, Jakob Arnesti 20, Leon Isak 20, Salomon Kamhi 20, Elia Konfino 100, Isak Levi 20, N. N. 35 532.—

Požega: Na Barmiceva Egona Binenfelda daruju: Egon Binenfeld 50, Robert Binenfeld 100, Jakob Schillinger 50 200.—

Beograd: Moša Kapon 50 50.—

5332.—

*Erna Baruch
Izidor Pesach
vjereni*

Derventa u julu 1925., tamuz 5685.

Restauracija „KARMEL“
u prostorijama prijašnje restauracije Andžela,
Petrinjska ulica 26.
Solidna i dobra podvorba, vazda svježa i dobra
kuhinja.
Abonenti dobivaju popust.
Za obitelj posjetu molimo.
Restauracija „KARMEL“

NATJEČAJ

Izraelitička bogoštovna općina u Podravskoj Slatini traži za jesenske blagdane prvorazrednog

bogoslužitelja (Musaf bei tefila)

koji može da vrši službu Božju uz zbor i orgulje i koji će sam morati da uvježba zbor

Ponude sa označenjem zahtjevane prinadležnosti imadu se podastrijeti potpisom predstojniku općine najkasnije do 25. jula 1925.

Podravska Slatina, dne 5. jula 1925.

**Izraelitička bogoštovna općina
Žiga Heinrich
predstojnik.**

PAMUK
sve vrsti i
u svim brojevima
Žuti — bijeli — farbani

A. ROMANO MOLINO
ZAGREB,

Boškovičeva ulica broj 15
Brzojavi: DIANA Telefon broj 23-66

žutica platno

šifoni

vata (za poplune)

PALMA

Kaučuk pete i potplate.